

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії та філософії
Кафедра права та методики викладання правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

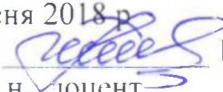
Директор навчально-наукового
інституту історії та філософії
Ю.В. Подрез

01 жовтня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО

Перший (бакалаврський) рівень

галузь знань: 08 Право
спеціальність: 081 Право
освітньо-професійна програма: Право
Мова навчання: українська

Погоджено
науково-методичною комісією
Навчально-наукового
інституту історії та філософії
28 вересня 2018 р.
Голова: Подрез Ю.В.
к. істор. н., доцент

Суми - 2018

Розробник:

Кучук Андрій Миколайович – доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри права та методики викладання правознавства

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри права та методики викладання правознавства

Протокол № 2 від 28 вересня 2018 р.

В.о. завідувача кафедри
кандидат педагогічних наук, доцент О.М. Іваній

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6,5	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
3-й		3-й	
Семестр			
5-й/6-й		5-й/6-й	
Лекції			
34 год.		8 год.	
Практичні, семінарські			
42 год.		8 год.	
Лабораторні			
Самостійна робота			
115 год.		177 год.	
Консультації:			
4 год.		2 год.	
Загальна кількість годин - 195	Вид контролю: екзамен		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Міжнародне публічне право» є фундаментальною правничою дисципліною. Предметом вивчення навчальної дисципліни є норми та принципи міжнародного права, міжнародний мир та безпека, запобігання загрози миру та її усунення, відносини між націями, самовизначення народів, зміцнення загального миру, міжнародне співробітництво в розв'язанні міжнародних проблем економічного, соціального, культурного та гуманітарного характеру, заохочення та розвиток поваги людських прав.

Навчальна дисципліна «Міжнародне публічне право» входить до переліку обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми (цикл професійної та практичної підготовки).

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей**:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **фахових компетентностей**:

ФК5. Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

ФК6. Знання і розуміння основ права Європейського Союзу.

ФК8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ФК9. Знання і розуміння основ правового регулювання обігу публічних грошових коштів.

ФК10. Знання і розуміння соціальної природи трудових відносин та їх правового регулювання.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності, а саме**: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Навчання спрямоване на комплексну реалізацію практичної, когнітивно-освітньої, професійної та виховної мети, а саме:

- *практична мета*: формування у студентів соціокультурної, професійної компетентності; що заснована на розумінні міжнародних стандартів у сфері права;

- *когнітивно-освітня мета*: набуття та поглиблення знань про норми та принципи міжнародного права, міжнародний мир та безпека, запобігання загрози миру та її усунення, відносини між націями, самовизначення народів,

зміцнення загального миру, міжнародне співробітництво в розв'язанні міжнародних проблем економічного, соціального, культурного та гуманітарного характеру, заохочення та розвиток поваги людських прав;

- *професійна мета*: формування у здобувачів вищої освіти знань про доктрини та інститути міжнародного права, зокрема про принципи взаємовідносин між державами, розгляду спорів між державами, функціонування міжнародних організацій, вироблення навичок необхідних для захисту прав особи в міжнародних судових інституціях;

- *виховна мета*: формування гуманістичного, демократичного та загальнокультурного світогляду, патріотичної свідомості громадянина України, виховання поваги до загальнолюдських цінностей.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Виходячи з того, що міжнародне право базується на знанні практично всіх правових дисциплін (теорії та історії держави і права, історії держави і права зарубіжних країн, державного права зарубіжних країн, цивільного права, кримінального права та ін.), вивченню «Міжнародного публічного права» має передувати опанування загальнотеоретичних і галузевих правничих наук.

3. Результати навчання за дисципліною

<p>Знання</p>	<p>ПРЗ 1. Концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності</p> <p>ПРЗ 2. Критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності, зокрема на межі предметних галузей</p>	<p>Студент повинен знати на достатньому рівні:</p> <ul style="list-style-type: none"> - місце та роль міжнародного права в системі права; роль міжнародного права в регулюванні міжнародних відносин, у зміцненні міжнародного миру і безпеки, у взаємозв'язку міжнародного права з зовнішньою політикою і дипломатією; - взаємодію міжнародного права з внутрішньодержавним правом; - види суб'єктів міжнародного права, види міжнародно-правової відповідальності, мирні засоби вирішення міжнародних спорів, територіальні проблеми в міжнародному праві; - право міжнародних договорів; - порядок укладання
----------------------	---	---

		<p>міжнародних договорів,</p> <ul style="list-style-type: none"> - порядок звернення до Європейського суду з прав людини, - процедуру видачі осіб, які скоїли суспільно небезпечне діяння
Уміння	<p>ПРУ 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин</p> <p>ПРУ 15. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки</p>	<p>Студент повинен уміти на достатньому рівні:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати міжнародно-правові процедури захисту прав і свобод людини; - давати моральну-правову оцінку діяльності правоохоронних органів України згідно з Загальною декларацією прав людини та інших актів ООН; - розуміти важливість впливу міжнародного права на формування світогляду особи; - володіти міжнародно-правовими поняттями і категоріями; - використовувати знання з міжнародного права в юридичній практиці
Комунікація	<p>ПРК 3. Відтворювати зміст, демонструючи розуміння з основних професійних та суспільних тем</p>	<p>Студент повинен володіти на достатньому рівні:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основами аналізу міжнародно-правових явищ; - розумінням регіональних та універсальних міжнародно-правових тенденцій.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Тестові завдання з вибірковими відповідями	Тестові завдання з конструйованими відповідями	Тестові завдання з відповідями змішаного характеру
A	Обрано 100% правильних	Студент повністю розуміє зміст	10% неповних відповідей.

	відповідей	поставленого питання, оцінює поставлену проблему правильно й повно відповідає на запитання.	
В	Обрано до 10% неправильних відповідей, решта відповідей правильні	Студент загалом правильно оцінює поставлену проблему, здебільшого правильно й повно відповідає на запитання, допускає поодинокі огріхи, до 10% неправильних відповідей.	Обрано 20% неправильних відповідей і 10% неповних відповідей (20%/10%).
С	Обрано до 20% неправильних відповідей, решта відповідей правильні	Студент загалом правильно оцінює поставлену проблему, здебільшого правильно відповідає на запитання, допускає поодинокі огріхи, до 20% неправильних відповідей або 10% неправильних і 20% неповних.	Обрано 30% неправильних відповідей і 20% неповних відповідей (30%/20%).
Д	Обрано 30% – 40% неправильних відповідей, решта відповідей правильна.	Студент загалом розуміє проблему, розуміє тему, непоодинокі неправильні відповіді або ж значна кількість неповних відповідей (40%/0, 30%/10%, 20%/30%).	Обрано до 40% неправильних відповідей або 30% неправильних і 30% неточних відповідей (40%/0, 30%/30%).
Е	Обрано 30% – 50% неправильних відповідей,	Студент загалом правильно розуміє проблему, непоодинокі	Обрано до 60% неправильних відповідей або 50% неправильних і

	решта відповідей правильна.	неправильні відповіді або ж значна кількість неповних відповідей (50%/0, 40%/20%, 30%/40%).	30% неточних відповідей (60%/0, 50%/30%).
F	Обрано 60% неправильних відповідей.	Відповіді студента свідчать, що більша частина матеріалу ним не засвоєна (60% неправильних відповідей)	Обрано 70% неправильних відповідей або 60% неправильних і 50% неточних відповідей (70%/0,60%/50%).
FX	Обрано 70% і більше неправильних відповідей	Студент здатний правильно відповісти лише на деякі із запропонованих запитань – 70% і більше неправильних відповідей	Обрано 80% неправильних відповідей або 70% неправильних і 50% неточних відповідей (80%/0, 70%/50%).

Розподіл балів

Денна форма навчання

Поточний контроль									Разом	Сума	Підсум (екз.)	Загальна сума
Розділ 1				Розділ 2								
T 1.1	T 1.2	T 1.3	T 1.4	T 2.1	T 2.2	T 2.3	T 2.4	T 2.5	42	75	25	100
Поточний контроль												
2	4	4	4	6	6	6	6	4				
Контроль самостійної роботи									33			
5	4	4	4	3	3	3	3	4				

Заочна форма навчання

Поточний контроль									Разом	Сума	Підсум (екз.)	Загальна сума
Розділ 1				Розділ 2								
T 1.1	T 1.2	T 1.3	T 1.4	T 2.1	T 2.2	T 2.3	T 2.4	T 2.5				
Поточний контроль									40	75	25	100
			10	10			10	10				
Контроль самостійної роботи									35			
4	4	4	4	4	4	4	4	3				

4.1. Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального навантаження шляхом поточного та підсумкового контролю. Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів під час відвідування лекцій, участі у семінарах, виконання тестових завдань та виконання інших видів самостійної роботи. Поточний контроль складається з таких компонентів:

- **42 бали (40 балів - для студентів заочної форми навчання):** участь у *семінарах* – підготовка аналітичних звітів та доповідей і пред'явлення результатів в аудиторії у вигляді усних відповідей, участь в обговоренні семінарських питань / дискусіях, виконання практичних завдань, виконання завдань тестового контролю.

- **33 бали (35 балів - для студентів заочної форми навчання):** опрацювання теоретичного матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготування рефератів, есе тощо).

Разом - **75 балів.**

Результат підсумкового контролю (екзамен) оцінюється максимум в 25 балів

4.2 Критерії оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки студента для підсумкового контролю з дисципліни (екзамен)

Бали	Рівень	Оцінка	Критерії оцінювання
21-25	A	Відмінно	Оцінка виставляється за правильну, ґрунтовну та повну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, творче висвітлення проблем та якісне виконання практичного завдання.
16-20	B	Добре	Оцінка виставляється за правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, самостійне наведення адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, нетворче висвітлення проблем та не зовсім якісне виконання практичного завдання.
11-15	C		Оцінка виставляється за правильну, але недостатньо розгорнуту та ґрунтовну відповідь, наведення з певною допомогою викладача адекватних прикладів до теоретичного матеріалу, нетворче висвітлення проблем, виконання практичного завдання з окремими негрубими помилками.
6-10	D	Задовільно	Оцінка виставляється за в основному правильну відповідь, яка проте відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилками у наведенні прикладів до теоретичного матеріалу та недостатньо якісним виконанням практичного завдання.
1-5	E		Оцінка виставляється за в основному правильну відповідь, яка містить певні негрубі помилки, відзначається порушенням логіки викладу, неаргументованим висвітленням проблем, помилками у наведенні прикладів до теоретичного матеріалу та недостатньо якісним і неповним виконанням практичного завдання
0	FX	Незадовільно	Оцінка виставляється за неправильну, неповну відповідь, відсутність міцних знань з питань курсу, за неякісне виконання практичного завдання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проєкту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліни є:

- усний контроль. Усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. При індивідуальному опитуванні викладач ставить перед здобувачем вищої освіти декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією аудиторією;

- письмовий контроль. Здійснюється за допомогою письмових робіт, які можуть бути короткочасними (15-20 хв.) і протягом усього заняття. Письмовий контроль відрізняється також глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз);

- тестовий контроль. Тести – спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких вказує на наявність (або відсутність) у здобувача вищої освіти певних знань, умінь.

- підготовка доповідей, есе, презентацій. Передбачає виконання здобувачами вищої освіти різних форм завдань.

Питання для підсумкового контролю:

1. Визнання держав, міжнародних організацій, інших суб'єктів міжнародного права. Способи визнання.
2. Вплив війни на міжнародні договори.
3. Денонсація та анулювання.
4. Держави як основні суб'єкти міжнародного права.
5. Дипломатичне право як підгалузь права зовнішніх зносин.

6. Європейський Суд - інститут Співтовариства неполітичного характеру.

7. Загальна характеристика правового статусу міжнародних територій.

8. Захист прав людини на регіональному рівні. Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.

9. Зобов'язання держав щодо фізичних осіб, що знаходяться під її юрисдикцією.

10. Інститут визнання в міжнародному праві.

11. Інститут правонаступництва в міжнародному праві.

12. Інститут реєстрації і депонування договорів. Статус депозитарію.

13. Інститут тлумачення договорів, органи тлумачення.

14. Інститут участі в міжнародних договорах.

15. Історія створення ООН.

16. Категорія «сучасного міжнародного права», особливості міжнародного права другої половини ХХ в.,

17. Консульське право як підгалузь права зовнішніх зносин.

18. Концепції надання привілеїв і імунітетів.

19. Концепції правосуб'єктності індивіда і його міжнародних організацій у міжнародному праві.

20. Концепція «малих» держав, її розвиток у практиці ООН.

21. Концепція «м'якого права».

22. Концепція конституції державної влади, концепція «*tabula rasa*» (чистого листа), її критика.

23. Людство як основний актор міжнародних відносин.

24. Мирні договори як особливий вид договорів.

25. Міжнародна правосуб'єктність суб'єктів федерації, її юридична природа, обсяг.

26. Міжнародне кримінальне право, як самостійна галузь міжнародного права.

27. Міжнародний договір як основна правова форма співробітництва держав.

28. Міжнародні відносини, їх класифікація за видами об'єкта співробітництва, колом суб'єктів співробітництва, територіальними ознаками, способами регулювання.

29. Міжнародні міждержавні відносини, їх особливості, місце в системі міжнародних відносин.

30. Міжнародні універсальні механізми співробітництва держав щодо захисту людських прав

31. Міжнародно-правове регулювання відносин у зв'язку з правонаступництвом:

32. Міжнародно-правовий захист людських прав – нова галузь міжнародного права.

33. Основні ознаки правосуб'єктності держави.

34. Поняття дипломатичного корпусу і його правовий статус на території держави яка приймає. Дипломатичний протокол і церемоніал.
35. Поняття і види міжнародних організацій.
36. Поняття і види міжнародного договору.
37. Поняття і види суб'єктів міжнародного права, їх класифікація.
38. Поняття міжнародної нормативної системи; класифікація норм, що регулюють міжнародні відносини.
39. Поняття території держави.
40. Право Європейського Союзу.
41. Право зовнішніх зносин як комплексна галузь міжнародного права,
42. Право міжнародних договорів у системі міжнародного права.
43. Правове положення біженців, види біженців. Конвенція про статус біженців 1951 р.,
44. Правовий зміст основного принципу міжнародного права поваги прав і основоположних свобод людини
45. Правовий зміст поняття «народ чи нація, що знаходиться в колоніальній залежності».
46. Правовий статус нейтральних держав; види нейтралітету, гарантований і примусовий нейтралітет.
47. Правонаступництво держав: юридичні факти, що сприяють застосування інституту правонаступництва;
48. Правонаступництво при поділі чи об'єднанні держав, обміні чи передачі території, при соціальних революціях.
49. Правосуб'єктність «співдружностей»
50. Призупинення, припинення дії договорів.
51. Проблема встановлення відносин з урядами, що прийшли до влади неконституційним шляхом.
52. Проблема правосуб'єктності народів і націй, у тому числі незалежних держав, що борються за створення, проти колоніального гніта.
53. Ратифікація, її міжнародно-правовий і національний елементи.
54. Регіональні організації як органи політичного співробітництва; їх ознаки за Статутом ООН; поняття правомірності.
55. Система основних принципів міжнародного права.
56. Склад і юридична природа державної території.
57. Спеціалізовані установи ООН.
58. Співвідношення понять «міжнародне право» і «міжнародні відносини», взаємозв'язок і взаємозалежність обох систем, концепція пріоритету міжнародного права.
59. Співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю і його основні напрямки: створення міжнародних органів (Інтерпол, Європол і ін.).
60. Статут Міжнародного кримінального суду ООН 1998 р.
61. Статут ООН, його мета, принципи, структура, порядок вступу в силу.

62. Тенденції розвитку міжнародних відносин і міжнародного права в ХХІв.

63. Універсальні міжнародні організації, їх роль у вирішенні глобальних проблем збереження цивілізації.

64. Юридична природа міжнародного договору; суб'єкти договору; «треті» держави.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Міжнародне публічне право» складається з двох розділів, які в цілому висвітлюють норми та принципи міжнародного права, міжнародний мир та безпека, запобігання загрози миру та її усунення, відносини між націями, самовизначення народів, зміцнення загального миру, міжнародне співробітництво в розв'язанні міжнародних проблем економічного, соціального, культурного та гуманітарного характеру, заохочення та розвиток поваги людських прав.

Розділ 1. Теоретичні основи міжнародного права

Розділ 2. Особливості застосування норм в окремих галузях міжнародного права

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

7.1. Тематичні розділи

Розділ 1. Теоретичні основи міжнародного права

Тема 1.1. Поняття, джерела та особливості міжнародного публічного права.

Міжнародні відносини, їх класифікація за видами об'єкта співробітництва, колом суб'єктів співробітництва, територіальними ознаками, способами регулювання. Людство як основний актор міжнародних відносин.

Міжнародні міждержавні відносини, їх особливості, місце в системі міжнародних відносин. Поняття глобального правового простору, міжнародного співтовариства.

Співвідношення понять «міжнародне право» і «міжнародні відносини», взаємозв'язок і взаємозалежність обох систем, концепція пріоритету міжнародного права.

Поняття міжнародної нормативної системи; класифікація норм, що регулюють міжнародні відносини. Концепція «м'якого права».

Категорія «сучасного міжнародного права», особливості міжнародного права другої половини ХХ в., тенденції розвитку міжнародних відносин і міжнародного права в ХХІ в.

Система основних принципів міжнародного права. Віденська Конвенція 1969 р. про ознаки норм, що містять імперативні норми міжнародного права.

Тема 1.2. Суб'єкти міжнародного права.

Поняття і види суб'єктів, їх класифікація, політико-історична обумовленість появи окремих видів суб'єктів.

Держави як основні суб'єкти міжнародного права, юридична природа їх правосуб'єктності, обумовленість первинного характеру держави як суб'єкта міжнародного права. Обсяг правосуб'єктності держави.

Основні ознаки правосуб'єктності держави. Концепція «малих» держав, її розвиток у практиці ООН.

Міжнародна правосуб'єктність суб'єктів федерації, її юридична природа, обсяг.

Правосуб'єктність «співдружностей» – Британська співдружність націй і ін.

Правовий статус нейтральних держав; види нейтралітету, гарантований і примусовий нейтралітет.

Проблема правосуб'єктності народів і націй, у тому числі незалежних держав, що борються за створення, проти колоніального гніта. Правовий зміст поняття «народ чи нація, що знаходиться в колоніальній залежності». Юридична природа правосуб'єктності, що самовизначається відповідно до міжнародного права нації чи народу, обмеження її обсягу внаслідок особливих прав, наданих таким суб'єктам.

Концепції правосуб'єктності індивіда і його міжнародних організацій у міжнародному праві. Особливості дієздатності суб'єкта міжнародного права; способи захисту прав суб'єкта в міжнародному праві.

Інститут визнання в міжнародному праві. Розвиток інституту, конститутивна і декларативна концепції реалізації визнання. Відповідність визнання вимогам основних принципів міжнародного права – співробітництва, рівноправності, поваги державного суверенітету, поваги прав і основних свобод людини й ін. Випадки визнання (види і форми), правові наслідки.

Визнання держав, міжнародних організацій, інших суб'єктів міжнародного права. Способи визнання.

Проблема встановлення відносин з урядами, що прийшли до влади неконституційним шляхом.

Концепція конституції державної влади, концепція «*tabula rasa*» (чистого листа), її критика.

Інститут правонаступництва в міжнародному праві. Правонаступництво держав: юридичні факти, що сприяють застосування інституту правонаступництва; їх міжнародно-правовий і внутрішньодержавний характер. Правонаступництво при поділі чи об'єднанні держав, обміні чи передачі території, при соціальних революціях.

Міжнародно-правове регулювання відносин у зв'язку з правонаступництвом: Віденська конвенція про правонаступництво держав що стосуються міжнародних договорів 1978 р., Віденська конвенція про правонаступництво держав що стосуються державної власності, державних архівів і державних боргів 1983 р.

Проблеми правонаступництва в практиці міжнародних міждержавних організацій.

Тема 1.3. Право міжнародних договорів.

Право міжнародних договорів у системі міжнародного права. Джерела галузі – Віденські конвенції 1969 і 1986 р., що кодифікують право міжнародних договорів, які укладаються суб'єктами міжнародного права, інші види джерел.

Основні інститути галузі: інститут участі в міжнародних договорах, інститут повноважень, інститут прийняття тексту договору, інститут парафування, інститут підписання, інститут ратифікації, застереження, депозитарію, реєстрації, денонсації й ін.

Міжнародний договір як основна правова форма співробітництва держав.

Поняття і види міжнародного договору. Юридична природа міжнародного договору; суб'єкти договору; «треті» держави. Способи узгодження політичної волі держав і досягнення згоди на обов'язковість положення договору.

Інститут автентичності, встановлення автентичності міжнародного договору як особлива стадія узгодження його тексту.

Ратифікація, її міжнародно-правовий і національний елементи. Інші способи вираження згоди суб'єкта міжнародного права на обов'язковість для нього положень договору.

Інститут тлумачення договорів, органи тлумачення. Види тлумачення – офіційне, неофіційне, історичне, логічне, автентичне й ін.

Інститут реєстрації і депонування договорів. Статус депозитарію.

Призупинення, припинення дії договорів. Денонсація та анулювання. Корінна зміна обставин, виникнення нової імперативної норми міжнародного права.

Вплив війни на міжнародні договори. Відновлення дії договорів після закінчення війни. Мирні договори як особливий вид договорів.

Тема 1.4. Територія в міжнародному праві.

Поняття території держави. Види територій. Склад і юридична природа державної території. Сухопутна територія. Анклави і напіванклави. Водна територія. Надра. Повітряний простір. Кондомініум. Державні кордони. Демаркація державних кордонів. Делімітація державних кордонів. Територіальне верховенство держави. Зміна кордонів. Ректифікація кордонів. Територіальні претензії, територіальні суперечки і порядок їхнього розв'язання. Принцип недоторканності державних кордонів.

Анексія. Ад'юдикація. Акреція. Міжнародні ріки.

Загальна характеристика правового статусу міжнародних територій. Загальні дані про Арктику. Правовий режим територій і морських просторів Арктики. Фіксація особливих прав приарктичних держав у Конвенції ООН за морським правом 1982 р.

Внутрішні морські води: поняття, кордони, режим. Режим портів. Юрисдикція держави стосовно іноземних судів і екіпажів. «Історичні» моря і затоки.

Територіальне море. Прилегла зона. Виняткова економічна зона. Континентальний шельф. Відкрите море. Міжнародні протоки і канали. Міжнародний район морського дна. Поняття і види міжнародного повітряного простору.

Галузь міжнародного повітряного права і її поняття, система норм, джерела. Основні і спеціальні принципи. Принцип волі польотів у міжнародному повітряному просторі, принцип забезпечення безпеки цивільної авіації.

Міжнародні організації – ІКАО, регіональні організації – Європейська конференція цивільної авіації, Африканська комісія цивільної авіації, Рада цивільної авіації арабських держав, Латиноамериканська комісія цивільної авіації.

Розділ 2. Особливості застосування норм в окремих галузях міжнародного права

Тема 2.1. Право міжнародних організацій.

Поняття і види міжнародних організацій, політико-економічні фактори, що обумовили розвиток подібної правової форми співробітництва держав, інших суб'єктів міжнародного права.

Універсальні міжнародні організації, їх роль у вирішенні глобальних проблем збереження цивілізації.

Критерії класифікації міжнародних організацій за: видами суб'єктів-засновників; кількості учасників та їх статус; дії в просторі; відповідності основним принципам міжнародного права; часу дії; видам співробітництва та ін.

Ознаки міжнародної організації як суб'єкта міжнародного права. Юридична природа правосуб'єктності. Договірна і дипломатична правосуб'єктність, спеціальна правосуб'єктність.

Регіональні організації як органи політичного співробітництва; їх ознаки за Статутом ООН; поняття правомірності.

Історія створення ООН; умови, що сприяли створенню антигітлерівської коаліції, найважливіші міжнародні акції, що сприяли створенню ООН; роль держав антигітлерівської коаліції в післявоєнному пристрої світу.

Статут ООН, його мета, принципи, структура, порядок вступу в силу.

Членство в ООН, право держав на участь в ООН, види участі, припинення членства.

Структура ООН. Органи та організації, установи, що утворюють структуру ООН. Місце головних органів у системі ООН, їх повноваження і компетенція, взаємодія, види прийнятих ними актів.

Міжнародний Суд ООН, порядок формування і роботи, підстави для звертання в Міжнародний Суд. Поняття обов'язкової і факультативної юрисдикції Міжнародного Суду, порядок виконання його рішень.

Генеральний Секретар і Секретаріат ООН.

Рада з опіки, формування Ради з опіки відповідно до Статуту ООН, компетенція і повноваження, об'єктивні причини необхідності реформування Ради.

Вплив ООН на положення у світі і розвиток міжнародного права; нормотворча діяльність «у рамках» і «під егідою» ООН. Комісія міжнародного права при Генеральній Асамблеї ООН (КМП ГА ООН), Шостий – правовий комітет Генеральної Асамблеї ООН, спеціальні органи: юридичний підкомітет Комітету з космосу, Комітет з посилення дії Статуту ООН та ін.

Спеціалізовані установи ООН.

Тема 2.2. Право зовнішніх зносин.

Історія розвитку галузі, її інститутів, імперативні норми галузі – основні і спеціальні принципи. Право зовнішніх зносин як комплексна галузь міжнародного права, її структура, джерела, суб'єкти – стосовно до правовідносин галузі.

Дипломатичне право як підгалузь права зовнішніх зносин. Поняття дипломатичного права. Джерела підгалузі – універсальні, двосторонні, регіональні договори і звичаї, їх кодифікація.

Концепції надання привілеїв і імунітетів.

Поняття дипломатичного корпусу і його правовий статус на території держави яка приймає. Дипломатичний протокол і церемоніал.

Консульське право як підгалузь права зовнішніх зносин. Джерела консульського права. Кодифікація норм консульського права. Конвенція про консульські зносини 1963 р.

Правовий статус спеціальних місій. Поняття і види спеціальних місій. Вимоги до формування спеціальних місій, їх правовий статус за Конвенцією про спеціальні місії 1969 р.

Правовий статус представництв держав при постійних міжнародних міждержавних організаціях, Конвенція про представництво держав при міжнародних організаціях 1975 р.

Тема 2.3. Міжнародне право захисту людських прав.

Міжнародно-правовий захист людських прав – нова галузь міжнародного права. Історія становлення, значення Статуту ООН і його положень для розвитку галузі.

Зобов'язання держав щодо фізичних осіб, що знаходяться під її юрисдикцією.

Поняття населення держави – громадяни, негромадяни, осіб які мають підтвердження приналежності до громадянства іншої, третьої держави, і не мають такого. Поняття подвійного громадянства. Проблеми подвійного громадянства. Зміна позицій держав щодо небажаності подвійного громадянства.

Правове положення біженців, види біженців. Конвенція про статус біженців 1951 р.,

Правовий зміст основного принципу міжнародного права поваги прав і основоположних свобод людини в Статуті ООН і документах, що його конкретизують: Пактах про права людини 1966 р., факультативних протоколах до них, договорах, що захищають найважливіші права людини, наприклад, Конвенції про попередження злочину геноциду... 1948 р., Конвенції проти катувань і інших жорстоких, нелюдських чи принижуючих гідність поведень видів покарання 1984 р., договорах, що захищають окремі категорії фізичних осіб, Конвенції про права дитини 1989 р. і ін.

Права держав як членів співтовариства, що виникають у зв'язку з порушенням прав людини в окремій державі. Можливості Міжнародного Суду ООН, Ради Безпеки ООН, регіональних організацій щодо захисту прав людини.

Обов'язок держави і співтовариства вживати заходів щодо боротьби з геноцидом, расовою дискримінацією, апартеїдом, катуваннями як міжнародними злочинами.

Практика співробітництва держав у боротьбі з міжнародними злочинами – рабством, торгівлею людьми і ін.

Міжнародні універсальні механізми співробітництва держав щодо захисту людських прав– система ООН, її головні органи, Верховний комісар з захисту прав людини, комітети, комісії, спеціалізовані установи – ЮНЕСКО та ін.; конвенційні органи – комітети і комісії, створені для контролю за дотриманням окремих договорів, наприклад, Пакту про політичні і цивільні права 1966 р., Конвенції проти катувань 1984 р. і ін. Значення створення міжнародних трибуналів і судів з захисту людських прав.

Захист прав людини на регіональному рівні. Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. і Соціальна хартія 1961 р., Американська конвенція з прав людини 1969 р., Африканська хартія прав людини і народів 1981 р., та ін. Регіональні механізми захисту – Європейський Суд з прав людини, органи ОБСЄ.

Імплементация державами міжнародно-правових зобов'язань через національні механізми.

Тема 2.4. Міжнародна боротьба зі злочинністю.

Міжнародне кримінальне право, як самостійна галузь міжнародного права - поняття, загальні ознаки й інститути, джерела, історія розвитку.

Спеціальні ознаки міжнародних злочинів і їх відмінність від злочину міжнародного характеру.

Поняття «конвенційного злочину». Історія розвитку співробітництва держав у боротьбі з міжнародними злочинами.

Співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю і його основні напрямки: створення міжнародних органів (Інтерпол, Європол і ін.), узгодження складу злочину, що відноситься до особливо небезпечних інтересам держав, про видачу фізичних осіб, винних у вчиненні міжнародних злочинів.

Ординарна і надзвичайна сатисфакція, ординарна і надзвичайна матеріальна відповідальність – репарації.

Відповідальність фізичних осіб за міжнародні злочини. Статути міжнародних трибуналів про відповідальність фізичних осіб: Нюрнберзький трибунал 1945 р., Токійський трибунал 1946 р., трибунал Югославії 1993 р., трибунал Руанді 1994 р. Загальне й особливе в структурі і діяльності трибуналів. Суспільні трибунали.

Статут Міжнародного кримінального суду ООН 1998 р., структура, категорії міжнародних злочинів, що зумовлюють відповідальність фізичних осіб за Статутом, виконання рішень суду.

Тема 2.5. Право Європейського Союзу.

Історичні передумови європейської інтеграції. План Маршала і створення Організації Європейського Економічного Співробітництва. Договір про створення Європейського об'єднання із вугілля та сталі (ЄОВС). Європейське оборонне співтовариство та Договір про Європейське Політичне Співтовариство. Розробка основ співробітництва країн ЄС - Паризька Угода про створення Європейського об'єднання із вугілля та сталі.

Юридичне оформлення загальних принципів функціонування інтеграційного об'єднання. Удосконалення інституційної системи Співтовариств - Договір про злиття (договір, що створює єдину Раду та єдину Комісію Європейського Співтовариства).

Подальші кроки у напрямі інтеграції: Розширення з 6 до 15 держав. Власні ресурси Співтовариства. Підписання Угод про бюджет 1970-1975. Єдиний Європейський Акт (ЄСА) 1988 року. Заснування Європейського Союзу (Маастрихтська угода). Європейський Економічний Сектор (ЄЕС). Розширення сфер співробітництва між країнами-учасниками: Амстердамська Угода (А.У.), зміни внесені в Угоду про Європейське Співтовариство. Структура Європейського Союзу після Амстердама: 3 опори Союзу. Ніццька угода. Інституційна реформа.

Система інститутів Європейського Співтовариства відповідно до установчих угод. Принципи побудови та діяльності інститутів та органів. Функції інститутів: установча; законодавча; виконавча; бюджетна; контрольна; зовнішньополітична. Принцип розподілу суверенних повноважень між інститутами Співтовариства.

Європейський Суд - інститут Співтовариства неполітичного характеру.

Завдання Суду ЄС. Устав Суду Європейського Співтовариства. Процесуальний регламент Суду ЄС.

Юрисдикція Суду ЄС. Суд ЄС — вища та єдина судова інстанція з питань права Європейського Співтовариства. Контроль за застосуванням права Співтовариства; тлумачення права ЄС. Юридичні поради та рішення Суду ЄС. Повноваження Суду згідно з установчими угодами Співтовариства. Преюдиціальна процедура.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост.р	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА												
Тема 1.1 Поняття, джерела та особливості міжнародного публічного права	20	2	2			16	22	2				20
Тема 1.2. Суб'єкти міжнародного права	21	4	4			13	22	2				20
Тема 1.3. Право міжнародних договорів	21	4	4			13	20					20
Тема 1.4. Територія в міжнародному праві	21	4	4			13	21		2			19
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ В ОКРЕМИХ ГАЛУЗЯХ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА												
Тема 2.1. Право міжнародних організацій	22	4	6			12	21		2			19
Тема 2.2. Право зовнішніх зносин	22	4	6			12	22	2				20
Тема 2.3. Міжнародне право захисту людських прав.	22	4	6			12	23	2				21
Тема 2.4. Міжнародна боротьба зі	22	4	6			12	21		2			19

злочинністю												
Тема 2.5. Право Європейського Союзу	20	4	4			12	21		2			19
	4				4		2				2	
Усього годин	195	34	42		4	115	195	8	8		2	177

7.3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Поняття, джерела та особливості міжнародного публічного права	2	
2	Суб'єкти міжнародного права	4	
3	Право міжнародних договорів	4	
4	Територія в міжнародному праві	4	2
5	Право міжнародних організацій	6	2
6	Право зовнішніх зносин	6	
7	Міжнародне право захисту людських прав	6	
8	Міжнародна боротьба зі злочинністю	6	2
9	Право Європейського Союзу	4	2
Разом		42	8

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Віденська конвенція про право договорів між державами та міжнародними організаціями та між міжнародними організаціями від 21 травня 1986 г. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

2. Віденська конвенція про правонаступництво держав стосовно державної власності, державних архівів і державних боргів від 8 квітня 1983 р. -[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

3. Віденська конвенція про правонаступництво держав стосовно договорів від 23 серпня 1978 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

4. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

5. Віденська конвенція про консульські зносини 1963 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

6. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

7. Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру, від 14 березня 1975 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

8. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй, від 24 жовтня 1970 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

9. Декларація про скасування застосування вибухових та запалювальних куль, від 29 листопада (11 грудня) 1868 р. Санкт-Петербург. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

10. Договір по відкритому небу, від 24 березня 1992 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

11. Договір про Антарктику, від 1 грудня 1959 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

12. Договір про нерозповсюдження ядерної зброї, від 1 липня 1968 р.

13. Договір щодо правонаступництва відносно зовнішнього державного боргу і активів СРСР від 4 грудня 1991 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

14. Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 р. // Український часопис міжнародного права. – 2001. – № 1. – С. 129–135.

15. Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни, від 12 серпня 1949 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

16. Загальна декларація прав людини 1948 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

17. Конвенція о предотвращении и наказании преступлений против лиц пользующихся международной защитой, в том числе дипломатических агентов, от 14 декабря 1973 г. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

18. Конвенция относительно рабства, подписанная в Женеве 25 сентября 1926 г., с изменениями, внесенными протоколом от 7 декабря 1953 г. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

19. Конвенция против пыток и других жестоких, бесчеловечных или унижающих достоинство видов обращения и наказания, от 10 декабря 1984 г. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

20. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права, від 10 грудня 1982 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

21. Конвенція про закони і звичаї сухопутної війни (IV Гаазька конвенція) 5(18) жовтня 1907 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

22. Конвенція про захист прав людини і основних свобод, від 4 листопада 1950 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

23. Конвенція про запобігання злочину геноциду і покарання за нього, від 9 грудня 1948 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

24. Конвенція про незастосування строку давності до воєнних злочинів і злочинів проти людства, від 26 листопада 1968 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

25. Конвенція про права дитини, від 20 листопада 1989 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

26. Міжнародна конвенція про ліквідацію усіх форм расової дискримінації, від 21 грудня 1965 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

27. Статут Міжнародного Суду 1945 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

28. Статут Міжнародної організації кримінальної поліції (Інтерпол), від 13 червня 1956 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

29. Статут Міжнародного трибуналу. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

30. Статут Ради Європи від 5 травня 1949 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

31. Закон України «Про правонаступництво України» від 12 вересня 1991 р. // Україна в міжнародно-правових відносинах. Боротьба зі злочинністю та взаємна правова допомога. (книга перша). / збірник документів (українською і російською мовами). – Юрінком. Київ, 1996. – 1184 с.

32. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р. // Відомості ВР України – 2004. – № 50 – 10 грудня. // Офіційний вісник України – 2004. – № 35.

33. Анцелевич Г.О. Міжнародне публічне право: підручник / Г. О. Анцелевич, О.О. Покрещук; ред. Г. О. Анцелевич; рец.: О. Ф. Висоцький, Л. П. Тимченко; Українська академія зовнішньої торгівлі. - К.: Алерта, 2005 (Кам'янець-Подільський). - 424 с.

34. Гулієв А.Д. Право зовнішніх зносин: підручник / А. Д. Гулієв; наук. ред. А. І. Кудряченко; рец.: І. О. Кулієв [та ін.]; Національний авіаційний університет. - [б. м.]: НАУ, 2012 (К.). - 488 с.

Додаткові:

1. Міжнародне право: підручник / В. А. Ліпкан, В. Ф. Антипенко, С. О. Акулов та ін.; ред. В. А. Ліпкан. - К.: КНТ, 2009 (К.). - 752 с.

2. Черкес М.Ю. Міжнародне право: підручник / М. Ю. Черкес; рец.: В. П. Плавич, Є. В. Додін; Одеська національна юридична академія. - К.: Правова єдність, 2009 (К.). - 392 с.

3. Базов В.П. Воєнні злочини: навч. посіб. / В. П. Базов; рец.: В. І. Мунтіян, І. С. Руснак, В. П. Тихий. - К.: Юрінком Інтер, 2008 (К.). - 336 с.

4. Міжнародне право: навч. посіб. / ред. М. В. Буроменський; рец.: В. Н. Денісов, О. Ф. Висоцький. - К.: Юрінком Інтер, 2008 (К.). - 336 с.

Інформаційні ресурси:

1. Євробюлетень (інформаційний бюлетень Представництва Європейської Комісії в Україні) <http://www.delukr.ec.europa.eu/page962.html>

2. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій: <http://ials.sas.ac.uk/library/library.asp>

3. Науковий журнал «Порівняльне правознавство»: <http://yport.inf.ua/sravnitelnoe-pravovedenie-osnovnyie-pravovyie.html>.

4. Німецькі бібліотеки: <https://www.deutsche-digitale-bibliothek.de/>

5. Підручники онлайн: <http://textbooks.net.ua/content/section/29/35/>

6. Портал «Право України»: <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka/sravnitelnoe-pravovedenie/6869-porivnyalne-pravoznavstvo-pidruchnik-sajidov-a-x>

7. Юридична бібліотека Школи права Йелльського університету: <http://library.law.yale.edu/>

8. Юридичний портал: навчальна і довідкова література: <http://yport.inf.ua/sravnitelnoe-pravovedenie-osnovnyie-pravovyie.html>.

9. Сайт європейського уповноваженого з прав людини: www.euro-ombudsman.eu.int.

10. Бюро демократичних інститутів і прав людини: <http://www.osce.org/odihr>